

MEMORIA XUSTIFICATIVA DO CONVENIO DE COLABORACIÓN ENTRE O ORGANISMO AUTÓNOMO INSTITUTO DE ESTUDOS DO TERRITORIO, O CONCELLO DE CERDEDO-COTOBADA E A FEDERACIÓN GALEGA DE MUNICIPIOS E PROVINCIAS POLO QUE SE APROBA O PACTO POLA PAISAXE PARA A PROTECCIÓN , XESTIÓN E ORDENACIÓN DA PAISAXE NAS ÁREAS DE ESPECIAL INTERESE PAISAXÍSTICO “MEANDROS DO LÉREZ” E “SERRA DO CANDO”.

(1) O Instituto de Estudos do Territorio (IET), organismo autónomo da Xunta de Galicia, adscrito á Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda, creado pola Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, en virtude do mandato recollido na Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia, e cuxos estatutos foron aprobados polo Decreto 244/2011, do 29 de decembro, e recentemente modificados polo Decreto 14/2017, do 26 de xaneiro, polo que se aproba o Regulamento de ordenación da información xeográfica e da actividade cartográfica de Galicia, exerce, entre outras, as seguintes funcións:

A realización de investigacións metodolóxicas, bases de datos e indicadores para o seguimento do desenvolvemento territorial de Galicia, co obxectivo de alcanzar a xestión dinámica das súas paisaxes; A realización de análise e diagnósticos e a formulación de propostas e alternativas para a ordenación e xestión do territorio desde unha perspectiva global de fronte ao desenvolvemento sustentable e a cohesión territorial de Galicia; O impulso da cooperación con todas as administracións públicas con competencia no territorio, especialmente coas administracións locais, a fin de promover o desenvolvemento de políticas comúns, debidamente coordinadas e programadas, que aseguren o cumprimento dos fins de protección, xestión e ordenación anteriormente sinalados; Así como a posta en marcha de instrumentos para a protección, xestión e ordenación das paisaxes de Galicia.

Neste convenio de colaboración queda patente a vontade de colaborar no desenvolvemento de actuacións que teñen por finalidade a consecución dun fin de interese xeral, como é o da protección, a xestión e a ordenación da paisaxe, en consonancia co artigo 1 da Lei 7/2008, de 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia.

Segundo o disposto nos artigos 25 e 26.1 da Lei 7/1985, do 2 de abril, reguladora das Bases de réxime local e os artigos 80 e 81 da Lei 5/1997, do 22 de xullo, de Administración Local de Galicia, os municipios deberán prestar aos seus cidadáns os servizos públicos que contribúan a satisfacer as necesidades e aspiracións da comunidade veciñal.

De conformidade co establecido polo artigo 55.d) en relación co artigo 10.1 e 57 da Lei 7/1985, do 2 de abril e os artigos 187, 194 e 195.h) da Lei 5/1997, do 22 de xullo, correspóndelle á Comunidade Autónoma, a prestación da cooperación e asistencia activa que as entidades locais puideran precisar para o eficaz cumprimento das súas tarefas, podendo levar a cabo mediante subvencións eventuais ou continuas e a subscrición de convenios as relacións de colaboración e cooperación económica

A FEGAMP é a única entidade asociativa das entidades locais de ámbito autonómico e, de conformidade co establecido na disposición transitoria terceira da Lei 5/1997, do 22 de xullo, da administración local de Galicia, está recoñecida polas entidades locais galegas como a entidade asociativa máis representativa e maioritaria e terá as facultades derivadas da súa representatividade, constituíndo un excelente marco para realizar a difusión, coordinación e execución de determinadas programacións nos concellos e provincias ás que representa.

Que segundo establece o artigo 3 dos Estatutos da FEGAMP o seu ámbito competencial incluírá calquera asunto que garde relación cos intereses comúns dos Entes Locais que integran o territorio da Comunidade Autónoma de Galicia.

Entre os fins da FEGAMP recollidos no artigo 6 dos seus estatutos está o de promover e representar os intereses das Entidades Locais ante outras Administracións Públicas, gozando no exercicio das atribucións que ten conferidas para o cumprimento dos seus fins estatutarios de plena capacidade para subscribir os convenios que procedan.

A paisaxe evoluciona constantemente, transfórmase sen cesar debido ás diversas actividades humanas que se desenvolven no territorio. Nas últimas décadas tanto o número como a intensidade e a velocidade dos cambios na paisaxe foron moi altos, e a miúdo comportaron a perda dunha parte dos seus valores e a súa degradación. A sociedade é cada vez máis consciente de que hai que adoptar un cambio de actitude cara á paisaxe, orientado a preservar e potenciar os seus valores (ambientais, culturais, estéticos, de uso, etc.).

A paisaxe é un compoñente destacado da calidade de vida das comunidades no marco dun desenvolvemento equilibrado e constitúe unha dimensión básica para a comprensión do territorio e de como ten sido a relación histórica dos habitantes con este. Por este motivo, a paisaxe debe ser un factor importante na toma de decisións sobre os procesos territoriais e ser integrada e considerada na acción das diferentes administracións e axentes socioeconómicos dun lugar.

De conformidade co disposto no apartado primeiro do artigo 14 da Lei 7/2008 do 7 de xullo, de Protección da Paisaxe de Galicia, a Xunta de Galicia, consonte ao establecido na citada Lei e na consideración da importancia ambiental, cultural, social e económica que posúen as nosas paisaxes como sinal de calidade de vida, promoverá accións de formación, sensibilización e educación dirixidas á sociedade galega en xeral, e aos xestores e usuarios do territorio en particular, que teñan como finalidade a promoción do entendemento, respecto e salvagarda dos elementos que configuran as nosas paisaxes.

Así mesmo, o apartado terceiro do citado artigo establece que a Xunta de Galicia impulsará a celebración de pactos pola paisaxe como instrumentos de concertación entre as administracións públicas, as entidades locais e outros axentes económicos e sociais dun determinado territorio que de maneira voluntaria desexen promover accións de protección e mellora das paisaxes e da calidade de vida dos cidadáns no marco do desenvolvemento sostible. Estes pactos incorporarán no seu contido as actuacións concretas e específicas que teñen que emprender os diferentes axentes intervinientes para alcanzar os obxectivos de calidade paisaxística.

Este tipo de instrumento manifestouse útil noutros países, en contextos similares aos nosos. En consecuencia, aspiran a converterse nun instrumento colectivo e voluntario de compromiso social que contribúa a xerar unha nova cultura da paisaxe en Galicia e a mellorar a calidade do noso territorio, das nosas paisaxes e do noso benestar.

(2) Antecedentes. O artigo 14.1 da Lei 7/2008, de 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia establece que a Xunta de Galicia, consonte ao establecido na citada Lei e na consideración da importancia ambiental, cultural, social e económica que posúen as nosas paisaxes como sinal de calidade de vida, promoverá accións de formación, sensibilización e educación dirixidas á sociedade galega en xeral, e aos xestores e usuarios do territorio en particular, que teñan como finalidade a promoción do entendemento, respecto e salvagarda dos elementos que configuran as nosas paisaxes.

Así mesmo, o apartado terceiro do citado artigo establece que a Xunta de Galicia impulsará a celebración de pactos pola paisaxe como instrumentos de concertación entre as administracións públicas, as entidades locais e outros axentes económicos e sociais dun determinado territorio que de maneira voluntaria desexen promover accións de protección e mellora das paisaxes e da calidade

de vida dos cidadáns no marco do desenvolvemento sostible. Estes pactos incorporarán no seu contido as actuacións concretas e específicas que teñen que emprender os diferentes axentes intervinientes para alcanzar os obxectivos de calidade paisaxística.

Este tipo de instrumento manifestouse útil noutros países, en contextos similares aos nosos. En consecuencia, aspiran a converterse nun instrumento colectivo e voluntario de compromiso social que contribúa a xerar unha nova cultura da paisaxe en Galicia e a mellorar a calidade do noso territorio, das nosas paisaxes e do noso benestar.

O Convenio Europeo da Paisaxe asinado en Florencia o 20 de outubro de 2000, cuxo Instrumento de ratificación foi publicado no BOE núm. 31 do 5 de Febreiro de 2008 recalca que a paisaxe desempeña un papel importante de interese xeral nos campos cultural, ecolóxico, ambiental e social, e contribúe á formación das culturas locais e que é un compoñente fundamental do patrimonio natural e cultural europeo, que contribúe ao benestar dos seres humanos e á consolidación da identidade europea. Asemade recoñece que a paisaxe é un elemento importante da calidade de vida das poboacións en todas as partes: nos medios urbanos e rurais, nas zonas degradadas e de gran calidade, nos espazos de recoñecida beleza excepcional e nos máis cotiáns; e se amosan convencidos de que a paisaxe é un elemento clave do benestar individual e social e de que a súa protección, xestión e ordenación implican dereitos e responsabilidades para todos.

O Instituto de Estudos do Territorio (IET) asumiu as funcións do Observatorio galego da paisaxe no desenvolvemento da Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia. Esta norma, no seu artigo 5 establece que os poderes públicos de Galicia velarán para que, no ámbito das súas competencias, se adopten as medidas específicas necesarias para a protección, xestión e ordenación da paisaxe e establece os instrumentos para conseguilo. Neste eido a Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda da Xunta de Galicia, dende o ano 2011, está a desenvolver unha Estratexia da Paisaxe de Galicia (EPG), cara a posta en valor, protección e recuperación, no seu caso, da paisaxe galega.

O Concello de Cerdedo-Cotobade ten competencias en materia de paisaxe e co obxecto de preservar e coidar o estado da paisaxe dos Meandros do Lérez e da Serra do Cando, que se atopan dentro do seu ámbito territorial, expón a necesidade de afrontar obras para a súa protección, xestión e ordenación a través dun pacto pola paisaxe.

Os pactos pola paisaxe non son unha simple declaración testemuñal de principios, senón que son un documento de carácter público e de compromiso a favor da paisaxe onde as partes asinantes comprométese ante a sociedade para formar parte dun proxecto colectivo e a traballar en consecuencia para lograr os compromisos asinados.

Deste xeito, o Concello de Cerdedo-Cotobade aspira a acadar a recuperación e posta en valor da ruta Cabenca-Cavadosa mediante o acondicionamento de puntos de observación panorámica e da restauración dun muíño; así como á posta en valor das augas mineiro medicinais e a recuperación do patrimonio cultural industrial como é a central hidroeléctrica abandonada, todo isto nun enclave fluvial de gran beleza paisaxística como é o Balneario de San Xusto

(3) Finalidade. Para os efectos sinaladas, tense previsto formalizar co Concello de Cerdedo-Cotobade o instrumento convencional arriba referido por un período de vixencia que abrangue dende a data da súa sinatura ata o 31 de decembro de 2020.

(4) O convenio ten por obxecto establecer as condicións básicas para a colaboración entre o Organismo Autónomo Instituto de Estudos do Territorio o Concello de Cerdedo-Cotobade, e a Federación Galega de Municipios e Provincias que de maneira voluntaria subscriben e desenvolven o pacto pola paisaxe para a protección, xestión e ordenación da paisaxe nas áreas de especial interese paisaxístico “Meandros do Lérez” e “Serra do Cando”, mediante a realización das obras necesarias para dar cumprimento ao pacto, mellorando as paisaxes e a calidade de vida dos cidadáns no marco do desenvolvemento sostible.

Ao tratarse dun convenio plurianual deberá ser autorizado polo Consello da Xunta de Galicia.

(5) O instrumento convencional que se pretende asinar fundaméntase no seguinte:

Atendendo á finalidade dos investimentos que pretende o concello, a actuación encádrase dentro do previsto no artigo 14.3 da 7/2008 do 7 de xullo, de Protección da Paisaxe de Galicia, que ten un reforzo adicional no previsto no punto 5 do referido artigo que establece que: “ A Xunta de Galicia favorecerá a realización de acordos voluntarios nas áreas de especial interese paisaxístico (...), a fin de colaborar e apoiar a defensa e a conservación dos valores naturais e culturais presentes nestas áreas”.

Estamos, en consecuencia, ante un pacto pola paisaxe nunhas áreas de especial interese paisaxístico, o que redobla a importancia da súa sinatura, sendo este pacto conforme coas determinacións previstas tanto na Lei 7/2008 do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia como no Catálogo

das paisaxes de Galicia, aprobado polo Decreto 119/2016, do 28 de xullo, polo que se aproba o Catálogo das paisaxes de Galicia, e nas Directrices de paisaxe de Galicia, que se están a tramitar.

Estamos polo tanto ante unha mellora da paisaxe, orientada a preservar e potenciar os seus valores (ambientais, culturais, estéticos, de uso, etc.), dando cobertura ás necesidades da cidadanía e, polo tanto, susceptibles de recibir axudas da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda, a través do seu orzamento de gastos, competencia que está contemplada no artigo 10 do Decreto 244/2011, do 29 de decembro, polo que se aproban os estatutos do Instituto de Estudos do territorio, que establece como funcións propias do Instituto de Estudos do Territorio:

“A posta en marcha de instrumentos para a protección, xestión e ordenación das paisaxes de Galicia, tales como os catálogos e as directrices de paisaxe, os estudos de impacto e integración paisaxística, os plans de acción da paisaxe en áreas protexidas, (...) así como calquera outro que se entenda como necesario para o cumprimento dos puntos anteriores”.

“O impulso da cooperación con todas as administracións públicas con competencia no territorio, especialmente coas administracións locais, a fin de promover o desenvolvemento de políticas comúns, debidamente coordinadas e programadas, que aseguren o cumprimento dos fins de protección, xestión e ordenación anteriormente sinalados”.

En consecuencia, constatadas as necesidades, o seu interese público e tendo en conta os beneficios que se derivan para o seus habitantes e a poboación en xeral, a Consellería considera axeitado colaborar na execución das actuacións e para iso contribuír cunha achega económica de seiscentos oitenta e catro mil oitocentos setenta e cinco euros (684.875,00 €).

A dita achega, ten que realizarse a través do concello, xa que é esta administración a máis próxima ao territorio e aos cidadáns beneficiarios. Por iso, a máis axeitada para o cumprimento dos obxectivos previstos.

De conformidade co establecido no artigo 26.2 da Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia, faise constar que neste convenio non son de aplicación os principios de publicidade e concorrência pública, xa que o obxecto deste acordo é atender necesidades específicas no Concello de Cerdedo-Cotobade, único concello que ten solicitado perante a esta administración a celebración dun pacto pola paisaxe

Este pacto pola paisaxe pretende a posta en valor de paisaxes de interese a través do compromiso de aplicar os criterios de protección, xestión e ordenación da paisaxe dos Meandros do Lérez e da Serra do Cando (mediante a aplicacións das guías e das directrices da paisaxe), actuación que é imprescindible para satisfacer as necesidades da cidadanía.

As partes concorren na sinatura deste convenio por razóns de interese público, xa que a participación e colaboración das institucións que subscriben este pacto servirá como instrumento para acadar unha maior eficacia e coordinación dos entes integrantes.

A colaboración entre as partes estenderase a desenvolver un proxecto piloto de pacto pola paisaxe no ano 2019 que sirva, nun futuro, como modelo de pacto para outros entes locais. Estamos, en consecuencia, ante a sinatura do primeiro pacto pola paisaxe, que se espera sirva de alicerce para desenvolver o previsto no artigo 14 da 7/2008 do 7 de xullo, de Protección da Paisaxe de Galicia, mediante a sinatura de sucesivos pactos pola paisaxe cos concellos galegos.

Isto xustifica, polo seu carácter de excepcionalidade, o procedemento de concesión directa por serlle de aplicación o establecido no artigo 19.4 c) da Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia e no 36.c) do Decreto 11/2009, do 8 de xaneiro, polo que se aproba o Regulamento da citada Lei de subvencións de Galicia.

O Concello cumpre cos requisitos para obter a condición de beneficiario da subvención de acordo co disposto no artigo 10 da Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia.

As notas principais do convenio como medio para instrumentar a colaboración de ambas as dúas partes son as seguintes:

- Ningunha das partes terá interese patrimonial.
- Os intereses perseguidos polas partes son públicos e comúns.
- O beneficiario dos resultados acadados será a comunidade.

(6) Polo exposto, estímase xustificada a utilización do instrumento do convenio para articular as actuacións de referencia, quedando o devandito convenio fora do ámbito de aplicación da Lei 9/2017, de 8 de novembro, de Contratos do Sector Público, pola que se traspoñen ao ordenamento xurídico español as Directivas do Parlamento Europeo e do Consello 2014/23/UE e 2014/24/UE, de 26 de

febreiro de 2014., con independencia de que, de acordo co previsto no artigo 4 da devandita norma, lle sexan de aplicación os principios desta Lei para resolver as dúbidas e lagoas que puidesen presentarse.

Para a tramitación deste convenio, tense observado o cumprimento dos requisitos establecidos na Lei 40/2015, do 1 de outubro, de réxime xurídico do sector público.

Para o non previsto no presente convenio, resultará de aplicación a Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia e o seu Regulamento, aprobado polo Decreto 11/2009, do 8 de xuño,

Tendo en conta as anualidades do convenio a súa sinatura debe someterse á autorización previa do Consello da Xunta por aplicación do establecido na Disposición adicional segunda da Lei 1/2016, do 18 de xaneiro, de transparencia e bo goberno.

As cuestións litixiosas que poidan xurdir na interpretación ou incumprimento das obrigas que se deriven deste convenio de colaboración e que non puidesen ser dirimidas pola Comisión de Seguimento creada ao efecto, quedarán sometidas á xurisdición contencioso-administrativa, de conformidade coa Lei 29/1998, do 13 de xullo, reguladora de dita xurisdición.

Santiago de Compostela, 23 de outubro de 2018

A directora do Instituto de Estudos do Territorio

Inés Santé Riveira

